

**Záróvizsga kérdések az általános szakirány anyaga köréből
PTE BTK Szociálpolitika mesterképzési szak**

(1) Mutassa be a gyermekszegénység helyzetét, különös tekintettel Magyarországra. Elemezze a kérdés szociálpolitikai összefüggéseit!

- A gyermekszegénység helyzete Magyarországon.
- A gyermekek helyzete nemzetközi összehasonlításban.
- A gyermeki jól-lét fogalma, szociálpolitikai intézkedések és intézmények.
- Gyermekszegénység elleni programok (kiemelten Legyen Jobb a Gyermekek Nemzeti Program) bemutatása.

- Bass L., Darvas Á., Farkas Zs., Ferge Zs. (2008): A gyermekszegénység elleni küzdelem állása 2008-ig. In.: Stratégiai kutatások 2007-2008. MTA-MEH Budapest 2008. p. 7-34.

- [Bass L., Darvas Á., Ferge Zs. \(2007\): A szegénységben élők – különösen a gyermekes családok – helyzetének változása 2001 és 2006 között.](#) In.: Stratégiai kutatások 2006-2007. MTA-MEH Budapest 2007 p.7-38.

- [Ferge Zs., Bass L., Darvas Á., Hadházy Á. \(2009\): A gyermekszegénység elleni nemzeti stratégia sorsa költségvetési megszorítások és válság idején.](#) In.: Stratégiai kutatások 2008-2009. MTA-MEH Budapest 2009. p. 7-30.

- [Ferge Zs., Tausz K., Darvas Á. \(2002\): Küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen.](#) International Labour Office, Budapest 2002.

- Gábos András (2004): A családpolitika és a kirekesztődés elleni politika társadalmi hatásai az uniós tagországokban. Budapest, 2004. március. IFM Humán Erőforrás Háttér tanulmányok 2004/1/1.3. (elérhető a http://www.nfh.gov.hu/doc/doku/IFM_tanulmanyok honlapon)

- Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program – Rövid Program www.gyerekesely.hu

- Spéder Zsolt (2002.): A szegénység változó arcai, Századvég Kiadó, Budapest, 2002.

- Tausz K.: Gyermeki szükségletek, MTA GYNEP, 2006. www.gyerekesely.hu

(2) Mutassa be és elemezze a munkaerőpiaci kirekesztés jelenségét, továbbá elemezze főbb szociálpolitikai aspektusait!

- A munkaerőpiac és a társadalmi kirekesztés összefüggésének bemutatása
- A munkaerőpiaci kirekesztéssel összefüggő főbb jelenségek és azok trendjei: gazdasági aktivitás, munkanélküliség, tartós munkanélküliség, foglalkoztatottság a rendszerváltás óta (hazai adatok és nemzetközi összehasonlítás).
- A munkapiaci kirekesztés és a területi hátrányok összefüggései.

- Atkinson, Tony: Társadalmi kirekesztődés, szegénység, munkanélküliség Esély 1998/4.

- Kertesi Gábor Roma foglalkoztatás az ezredfordulón. In.: Kertesi Gábor: A társadalom peremén. Romák a munkaerőpiacon és az iskolában. Budapest, Osiris 2005. 173-204 o.

- Kézdi Gábor – Horváth Hedvig – Hudomiet Péter: *Munkaerő-piaci folyamatok, 2000-2003* In.: Kolosi Tamás, Tóth István György (szerk) *Társadalmi riport TÁRKI Budapest 2004.*
- Köllő János: *A pálya szélén – Iskolázatlan munkanélküliek a poszt-szocialista gazdaságban, Osiris, Budapest, 2009.*
- Szalai Júlia: *A társadalmi kirekesztődés egyes kérdései az ezredforduló Magyarországon. Szociológiai Szemle 2002/4.*
- Szelényi Iván: *Regionális szerkezet a redisztributív területi gazdálkodás és igazgatás feltételei között.* In.: Szelényi Iván: *Városi társadalmi egyenlőtlenségek. Akadémiai kiadó, Budapest, 1990*
- Virág Tünde: *Kirekesztve. Falusi gettók az ország peremén. Akadémia Kiadó, Budapest, 2010*
- Walker, R. (2006): *Lehetőségek és életesélyek: a szegénység, az egyenlőtlenség és a kirekesztés dilemmái* In: Giddens, A., Diamond, P. (szerk.) *Írások az egyenlőtlenségről, az egyenlősdiről – és az új egyenlőségről* 98-118

(3) Mutassa be magyar szociális védelem rendszerét! Elemezze a rendszer aktuális szociálpolitikai dilemmáit, valamint a változások trendjeit.!

- Mutassa be a rendszer elemeinek kapcsolódását, elemezze az egyes elemek közötti összefüggés problémáit! Ennek során térjen ki a következő alrendszerekre:
- a magzat-, anya-, csecsemő-, gyermek- és ifjúságvédelem szociális védelmi rendszere
- a foglalkoztatáspolitikai aktív és passzív eszközei
- az időskorúak szociális védelmi rendszere (tb, segélyezés, alapszolgáltatások és szakosított ellátási formák);
- a speciális csoportok (fogyatékos, pszichiátriai- és szenvedélybeteg, hajléktalan) szociális védelmi rendszere;
- Elemezze a 2008 őszén induló pénzügyi-gazdasági válság szociálpolitikai ellátó-rendszerre gyakorolt hatását!

Irodalom:

- Állami Számvevőszék: *JELENTÉS a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásainak a közszolgáltatások és területfejlesztési feladatok ellátásában betöltött szerepének ellenőrzéséről. (0817) 2008. július*
- Állami Számvevőszék: *JELENTÉS az önkormányzatok szociális alapszolgáltatási tevékenységének ellenőrzéséről. (0719.szám) 2007. július*
- Ferge Zsuzsa: *Itt emberek is él(né)nek.* In: <http://www.nol.hu/belfold/20090808>
- Ferge Zsuzsa: *Kire vigyázzanak a válságkezelők?* In: <http://www.nol.hu/belfold/20090307>
- Gyulavári Tamás: *Munkaviszony, önfoglalkoztatás és a közöttük lévő szürke zóna. Esély 2009/6.*
- Molnár Margit (2009): *A szociális jogok aktuális kérdései Pécs, PTE BTK*
- Tamás Pál: *Biztonság piacok és politikai mozgásterek.* http://www.socio.mta.hu/dynamic/TamasP_Biztonsag_piacok.pdf

(4) Mutassa be a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát befolyásoló demográfiai jellemzőket, egyéb társadalmi tényezőket, valamint a politikai kockázatokat!

- Hazai demográfiai trendek, nemzetközi összehasonlításban
- A nyugdíjrendszer fenntarthatóságának gazdasági aspektusai
- A nyugdíj gazdasági, szakpolitikai, és politikai kontextusa

- *Augusztinovics Mária: A nyugdíjprobléma demográfiai és gazdasági alapjai (Demográfia 1999. 1-2. szám)*
- *Balogh Gábor: Bevezetés a társadalombiztosítás gazdaságtanába, III. fejezet 62-65.o., 76-91.o., VIII fejezet 173-185.o. (Osiris kiadó, Bp.1999.)*
- *Czúcz Ottó: A nyugdíjak kiszámíthatóságát fenyegető politikai kockázatok*
- *Hamar Farkas: Nyugdíjrendszer-problémák (Szociológiai Szemle 2004. 1. szám)*
www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b113/ch16s01.html

(5) Mutassa be és elemezze a szociális jövedelemtranszfereket, mint a szociálpolitika eszközeit!

- a szociális biztonság értelmezése és eszközei a különböző szociálpolitikai rendszerekben
- a szociális jövedelemtranszferek típusai, azok jellemző vonásai
- a szociális jövedelemtranszferek funkciói és hatásai Magyarországon, nemzetközi összehasonlításban
- *Atkinson, Anthony B.: A szociális biztonsági háló Esély, 1992/2/3–28*
- *Castel, Robert: A társadalmi biztonság elvesztése. Esély, 2005.5.sz.*
- *Cerami, Alfio: Változó Közép-Európa: a jólét és a szociális segélyezés kialakuló modelljei. Esély 2009/1.*
- *Gyulavári Tamás, Krémer Balázs: Miért áttekinthetetlen a pénzügyi szociális ellátások rendszere? Esély 2006/2.*
- *Havasi Éva: A transzferjövedelmek szerepe a szegénység csökkentésében Esély 2005/4.*
- *Jensen, Carsten: A jóléti szolgáltatások és transzferek világi. Esély 2009/6.*

(6) Ismertesse a jóléti redisztribúció fogalmát, működését, forrásait. Mutassa be a speciális magyar sajátosságokat!

- Az állami beavatkozás típusai, a redisztribúció különböző típusai és azok funkciói
- Az állami újraelosztás működése és hatásai
- A jóléti redisztribúció társadalmi, szakpolitikai, politikai aspektusai
- *Szalai Júlia (2007.): Nincs két ország? Társadalmi küzdelmek az állami (túl)elosztásért a rendszerváltás utáni Magyarországon, Osiris Kiadó, Budapest*
- *Szalai Júlia: A jóléti fogda. Esély, 2004. 6. és 2005. 1.*
- *Tóth István György: Jövedelemeloszlás. TÁRKI, 2006. Feketén, fehérén Forrás: <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a763.pdf> 11-32. o.*

(7) Mutassa be és elemezze a szociálpolitika és adópolitika kapcsolatát, társadalmi hatásait!

- Az adóval történő szociálpolitizálás (fiscal welfare) sajátos működése és hatásai általában
- A magyar adórendszer felépítése, illetve elemeinek bemutatása (adó jog, eljárás, adóbevételek)
- Az adórendszer egyes elemeinek társadalmi hatásai

- *Benedek – Lelkes – Scharle – Szabó: A magyar államháztartási bevételek és kiadások szerkezete 1991-2004 között. Közgazdasági Szemle, 2006. február*
- *Szamuely László: A „haldokló” jóléti állam az 1990-es években. Közgazdasági Szemle, 2004. október*
- *Zombori Gyula (1994): A szociálpolitika alapfogalmai. Az ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitikai Tanszéke és a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület könyvsorozata. A Szociális szakképzés könyvtára. T-TWINS Kiadói és Topográfiai Kft. Budapest*